

Projekt: Kogeø, en guide til at bygge en fed bålplads

ver. 1.1
af Høng Crewet

1. Indledning og krav

Efter tur til Middelaldermarkedet i København d. 12/6-2011 blev det i bestyrelsen vedtaget at kigge på muligheden for, at foreningen skulle investere i en kogeø.

Kogeøen vil kunne bruges i mange år og vil fremme kvaliteten af foreningens madlavningsfaciliteter ved fremtidige events og arrangementer.

En af de andre fordele ved en kogeø er, at eftersom mange af foreningens ture bliver afholdt nær skove og andre naturområder, så vil en kogeø øge sikkerheden, da den vil hæve bålet over skovbunden samt afgrænse ilden kontra et bål.

Af krav til kogeøen havde vi følgende:

1. Den skal være omkring 60 cm høj, da dette placerer gryder i en passende højde.
2. Den skal være til at samle uden brug af værktøj.
3. Den skal holde i mange år.
4. Den skal holdes så autentisk (middelalderagtig) som mulig.
5. Der skal kunne bruges en pande og en gryde på samme tid.
6. Skal kunne laves hurtigt, da den skulle i brug til vores næste scenarie.

2. Materialer og tilbehør

Kogeøen skulle gerne holde i mange år, og det er derfor vigtigt, at der bruges ordentlige materialer.

2a. Træ.

Når der skal vælges træ, er det meget vigtigt, at der vælges en træsort, der ikke giver sig, når det udsættes for varme eller fugt. Vælg derfor en hård træsort.

Til dette projekt valgte vi at bruge Douglasgran, da kogeøen, der inspirerede os til projektet, var lavet af dette, og den tømrer, vi rådførte os med, anbefalede det.

Vi blev også rådet til, at bommen skulle laves i eg, da det ville se godt ud, og at det bedre holder til den varme, der kommer over kogeøen.

2b. Jern

Der skal bruges beslag til at forstærke træet med, hvis det skal holde. Dette beskrives nærmere i byggefasen.

2c. Materialeliste

Det er ikke så vigtigt, at alle målene passer med denne her liste. Andre mål ændre bare størrelsen på kogeøen. Så længe målene per sæt er ens, kan det lade sig gøre.

Douglasgran (længde x bredde x tykkelse)

4 stk af 1200x200x39mm ... de 2 korte sidestykker

2 stk af 1700x200x39mm ... det lange sidestykke

8 stk af 800x200x39mm ... endestykkerne

2 stk af 500x100x39mm ... holder til bunden

4 stk tværstykker. Disse skal passe med bredden på indersiden af den færdige kasse. Vi brugte nogle restlægter, som vi havde liggende.

Eg (længde x bredde x tykkelse)

2 stk af 1800x80x40mm ... sidestykker til bommen

1 stk af 1600x80x40mm ... bommen

1 stk af 400x870x40mm ... hylden, målene her må godt afvige lidt

Fladjern/Fladstål (længde x bredde x tykkelse)

48 stk af 200x30x5mm ... beslag

2 stk af 200x30x5mm ... holder

Der skal også bruges en jernplade til bunden, men målene på den er nemmere at se, når

kogeøen er ved at være færdig.

2d. Tilbehør

Vi købte selv følgende køkkentilbehør:

3 stk af "3 kæder med 3 kroge" ... staalfinger.dk

1 stk af "stegepande til ophængning i kæder" ... staalfinger.dk

6 stk af "Jern kroge" oldulv.dk

1 stk af "støbejerns gryde" ... vi købte vores på et loppemarked

1 stk af "rist" ... silvan

3. Byggefasen

3a. Side- og endestykker

Her skal de før nævnte stykker træ bruges:

4 stk af 1200x200x39mm ... de 2 korte sidestykker

2 stk af 1700x200x39mm ... det lange sidestykke

6 stk af 800x200x39mm ... endestykkerne

Der skæres et hak halvt ned i hver ende af de 6 endestykker og de 4 korte sidestykker, 50 mm fra enden. Hvert hak skal have en bredde på lidt over træets tykkelse altså omkring 41mm.

Der skæres et tilsvarende hak i de 2 lange sidestykker dog med samme mellemrum som på de 4 korte sidestykker.

Når dette er gjort, så sæt kassen sammen og se om hakkene passer. Det kan være nødvendigt at skære nogle af hakkerne lidt større end de andre, da det træ, man får, kan variere lidt i tykkelsen.

Advarsel: Når først hakket er skåret ud, så går enderne meget nemt i stykker, indtil der kommer beslag på. Så pas på når det samles.

Hvis den lille tap på endestykket knækker af så lim det på igen med trælim.

3b. Beslag

De 48 stk af 200 mm skæres ud og afrundes, så der ikke er nogen skarpe kanter. Der bores 4

huller i hver, som også undersænkes.

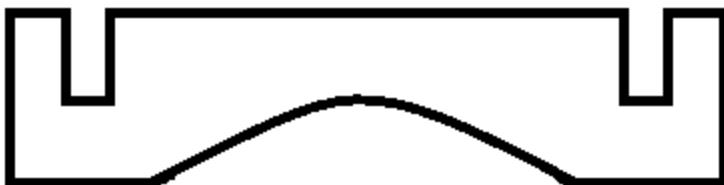
Beslagene sættes fast på enderne af side- og endestykkerne med skruer. Skruer kan evt. skjules med en svejsning.

3c. Foden

Foden kan fravælges at lave, men medmindre I er sikre på, at underlaget, hvor I skal bruge kogeøen, altid er plant, så lav foden.

Tag 2 endestykker og 2 korte sidestykker, og skær et udsnit som vist.

Skær stykkerne ud af en gang per stykke, da de skal bruges senere. Du har nu også 4 stykker som vist her:

3d. Hylden

Sav et hak ned som vist i de to lange sidestykker. Hakkene skal ikke være særlig dybe, da de bare skal bruges til at "låse" hylden fast. Bredden på hakkerne skal passe med bredden på

hylden.

Skær to riller ned i selve hylden. Her skal de igen ikke være særlig dybe. Afstanden mellem de 2 riller i hylden skal passe med afstanden mellem de to lange stykker træ.

3e. Bommen

Her skal du bruge de 4 reststykker fra foden, som der skal skæres et hak ind i. Hakkerne skal passe med målene til de 2 sidestykker/stolper til bommen.

De 2 sidste stykker jern bores der hul i, og de sættes fast på 2 af reststykkerne. Disse to sættes så på endestykkerne, hvor den nederste er den med et beslag på (se billedet af den færdige kogeø). Beslaget forhindrer stolpen i at røre jorden.

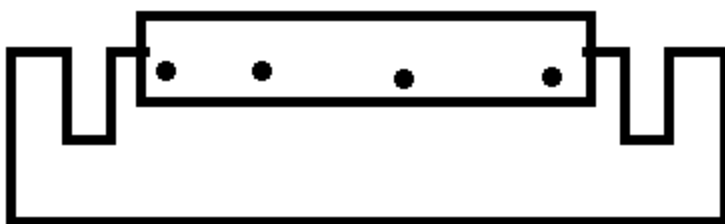

Den eneste ting vi ikke havde værktøj til at lave, var de lodretstående holdere til bommen. Dette var vi derfor nødt til at betale os fra. Afstanden mellem dem skal passe med den ydre afstand af selve kassen.

3f. Bunden

Først tages de 2 holdere og skrues på to af de korte sidestykker. De skal bruges til at holde tværstykkerne, hvorpå pladen lægges.

Der skal bruges en plade. Denne kan være af jern, eller hvad man nu kan skaffe. Det er ikke så vigtigt, da den ikke kan ses, når kogeøen er samlet, den skal dog være ildfast. Målene på pladen er nemmere at se, når kogeøen er samlet. Den skal udgøre en bund, når den lægges

ned i.

3g. Kanter

Ildfaste sten/fliser som passer rundt i hele kanten.

4. Afslutning

4a. Den færdige kogeø

Kogeøen er nu færdig og klar til brug. Bunden skal bare fyldes op med grus eller sand, som kan isolere og beskytte bunden fra varmen.

De ildfaste sten/fliser sættes til sidste rundt i kanten for at beskytte træværket.

Den tog os omkring 2 uger at lave, hvor meget af tiden gik med at skaffe materialer.

4b. Gode råd

Materialer: De fleste trælasthandler har lidt viden om træ, hvis de ikke lige kan skaffe douglasgran, så kan de sikkert rådgive om, hvad der ellers kan bruges.

Beslag: Opsøg smedevirksomheder. Hvis de ikke har fladjern, så ved de nok, hvor man kan få det.

Tid: Fortvivl ikke hvis det tager længere tid, end det vi har skrevet i vores tidsplan. Husk vi havde et værksted med alt tænkeligt udstyr, og en gut der vidste, hvordan man brugte det.

Byggefasen: Hvis der er tvivl om, hvordan nogle af billederne skal forstås så se forsiden, hvor den færdige kogeø er.

4c. Feedback

Da vi lavede denne kogeø, var det med håndtegnede tegninger, og vi måtte tilpasse dem hele tiden efter de materialer, vi kunne skaffe. Så vi håber, at vores tegninger her er til at tyde, ellers må i meget gerne komme med feedback, så får vi tilrettet guiden.

4d. Tak til folk

Tak Murermeister Orla Poulsen for, at stille værksted, arbejdstid og gode råd til rådighed.

Tak til Dennis Sødal Christensen og Rasmus Thorpstrup Bjerrum for at bygge kogeøen.

Tak til Bifrost for, at støtte op om vores projekt.

Fire år senere

Vi har nu haft kogeøen i fire år, og vi er stadig rigtig glade for den.

Vores ene endestykke er blevet lidt svitset, da vi en af gangene, vi brugte den, fik sat vores ildfaste kakler for langt ned i sandet, således at træet var blottet for varmen.

De jern, som forstærker enderne, har vist sig at være en rigtig god idé. Alle enderne er nemlig flækket på midten, men jernet holder træet på plads.

Nyere billeder

Til krigslive 8 fik vi taget et billede af hver enkelt del, så dem får i lige her:

Bundstykke til siderne

Bundstykke til enderne

Endestykke (bemærk at begge ender af brættet er flækket, men holdt sammen af jernet)

Sidestykke

Langt sidestykke

Bommen

Stolpe

Tværstykke

Som i nok har gættet, er de ikke i samme størrelsesforhold.